

HERAKLEİTOS

MÖ535? - MÖ 475

“Her şey akar.”

İlk okuduğumda bu cümle bana sade ve şiirsel gelmişti. Sonra fark ettim ki, aslında çok derin, çok sarsıcı bir şey söylüyor. Her şey... İnsanlar, şehirler, dostluklar, duygular, bedenimiz, düşüncelerimiz... Her şey sürekli bir akış hâlinde. Başta bu fikir biraz ürkütücü geliyor insana. Çünkü değişim hep bir belirsizlik taşıyor. Tanıdık olanı kaybetme korkusu, alıştığın hâlin senden uzaklaşması... Ama zamanla bu akışı bir tehdit değil, bir davet gibi görmeye başladım. Herakleitos'un “aynı nehirde iki kez yıkanamayız” sözü artık kulağımda sadece bir doğa yasası gibi değil, yaşamın ta kendisi gibi yankılanıyor. Çünkü o nehir değiştiği kadar, ben de değişiyorum. Aynı kişi olarak kalmadığım için, aynı su bile bana başka geliyor artık.

Ama bu akışın en ilginç yanı, herkesin farklı bir yöne doğru ilerliyor olması. İşte bu noktada Herakleitos'un bir başka cümlesi çıkıyor karşıma:

“Domuz için çamur neyse, insan için su odur.” (Herakleitos, Fragmanlar, s. 35)

Bu cümleyle ilk karşılaştığımda biraz garipseyerek gülmüştüm. Ama sonra fark ettim ki, aslında hayatın çok temel bir gerçeğini anlatıyor: Her şey bakana göre anlam kazanıyor. Aynı manzara birine huzur verirken, başka birine acı dolu bir anıyı hatırlatabilir. Aynı kelime birini güldürürken, başka birinin kalbini kırabilir. Bu yüzden herkesin doğrusu başka, herkesin önceliği farklı. Bu farkları yadırgamak yerine, anlamaya çalışmanın hem kendimizi hem başkalarını daha iyi tanımamıza yardım edeceğini öğrendim.

Benim için bu iki fragman —her şeyin akıp gittiği ve her şeyin göreceli olduğu fikri— birbirini tamamlayan bir pusula gibi oldu. Değişime direnmek yerine onunla birlikte esnemek, kendi “doğrumun” başkalarınınkinden farklı olabileceğini kabul etmek... Bazen en büyük büyüme, bu basit gibi görünen farkındalıklarla başlıyor. Çünkü hayat dediğimiz şey, sabit bir yapı değil; içinde sürekli dönüşen, değişen, çözülüp yeniden kurulan bir nehir gibi. Her gün biraz daha eski “ben”den uzaklaşıyor, biraz daha yeni “ben”e yaklaşıyorum.

Ve belki de en güzeli şu: Bu değişimin içinde hiçbir şey tam olarak kaybolmuyor. Her yeni hâlimde bir öncekinin izi kalıyor. Akmak, yok olmak değil. Akmak, şekil değiştirmek. Tıpkı ateşin yanarken dönüşmesi gibi, biz de yanıp yanıp başka hâllere evriliyoruz.

Her şey akıyor, evet. Ama o akışta kim olduğumuza, neye değer verdiğimizize, hangi anlamı seçtiğimize biz karar veriyoruz. Ve bu farkındalık, akışın içinde kaybolmak değil; onunla birlikte var olabilmek demek.

İşte Herakleitos, binlerce yıl önce, birkaç kelimeyle bunu anlatmayı başarmış.

METİNİN DEVAMI İÇİN
QR KODUNU OKUTUNUZ

YAŞAR AYHAN
2022277063
FEL2138

Felsefe Metinleri : Okuma ve Yazma II. Dersi

Dersin Sorumlu Öğretim Üyesi Prof. Dr. Özlem Duva Kaya

